AKE Lappi vuoden 2027 toimintasuunnitelma

Sisällys

Toimintaympäristö 2
Tavoitteet 3
Toimenpiteet vaikutuspoluilla 6
Vaikutuspolku 1: Henkilöstön osaamisen kehittäminen 10
Vaikutuspolku 2: Kirjastojen palveluiden päivittäminen ja kehittäminen 11
Vaikutuspolku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista 12
Vaikutuspolku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio 13
Kaukolainaus 14
Henkilöresurssit 14
Toiminnan arviointi 15
Talous 18

Toimintaympäristö

AKE Lapin toiminta-alueeseen kuuluu 21 kuntaa, joista Ylitornio ja Pello muodostavat Tornionlaakson kirjaston, ja Sodankylä, Pelkosenniemi ja Savukoski kuuluvat Sompion kirjastoon. Alueen kirjastojen henkilömäärä heinäkuussa 2026 on noin 180 henkeä, henkilötyövuosien määrä vuonna vuoden 2025 tilastojen mukaan on 136,43 htv. (Kirjastotilastot 2025).

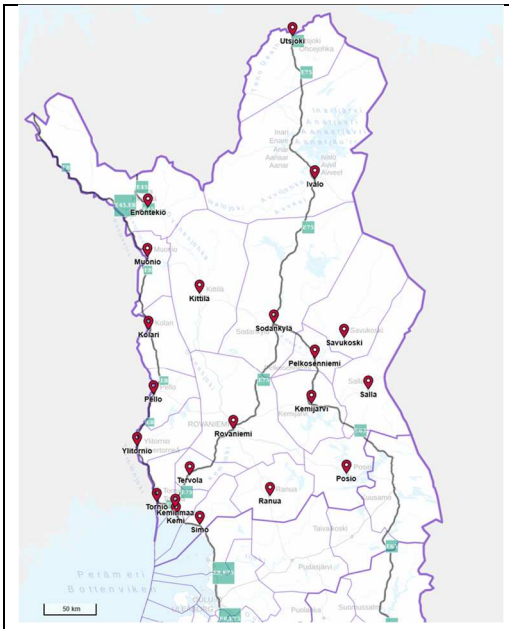
Taulukko 1. Lapin kirjastojen henkilökunnan jakaantuminen koulutustaustan mukaan.

	Korkeakoulutetut	2. aste	Muut
htv	83,29	47,13	6,01
	61 %	35 %	4 %

Henkilömäärä vaihtelee kirjastoissa noin 1–50 työntekijän välillä. Henkilötyövuosia on alle 5 puolessa Lapin kirjastoista, ja pienten kirjastojen verkoston määrittelyn mukaisia pieniä kirjastoja (htv alle 3) on neljä.

Lapin kunnissa on pääsääntöisesti vain pääkirjasto, useampia toimipisteitä on vain Rovaniemellä ja Inarilla. Kirjastoautoja Lapin kunnilla on yhteensä 11 kappaletta, joista Kittilällä ja Kolarilla on yhteinen auto, ja Muoniolla ja Enontekiöllä toimii myös Norjan ja Ruotsin puolella palveleva Yhteispohjoismainen kirjastoauto. Utsjoen kirjastoautopalvelut ostetaan Norjasta.

Toiminta-alueen alueellisten erityispiirteiden vuoksi alueen henkilöstö tavoitetaan parhaiten etäyhteyksillä. Lähikoulutuksia ja kokouksia pyritään kierrättämään eri paikkakunnilla, jotta osallistumisen mahdollisuudet eri kirjastoista olisivat tasapuolisemmat. Esimerkiksi Kittilään on kaikista kirjastoista enintään 4 tunnin ajomatka ja siellä on myös lentokenttä, mikä mahdollistaa kouluttajien saamisen lähitilaisuuksiin kauempaakin. Pisimmät etäisyyden kirjastojen välillä ovat pohjoisessa Utsjoen kirjaston ja etelässä Simon kirjaston, joiden välimatka on 600 km sekä länsi-itäsuunnassa Ylitornion kirjaston ja Sallan kirjaston välimatka on 260 km.

Kuva Lapin kirjastojen toimipisteet, pl. lähikirjastot Inarissa ja Rovaniemellä.

Kirjastoautot.

MML Paikkatietoikkunassa voit tarkastella kirjaston toimipisteitä, kirjastoautoja ja lähikirjastoja lähemmin vaihtamalla tasojen näkyvyyttä: Lapin kirjaston kirjastot ja kirjastoautot.

Tavoitteet

Alueellisella kehittämistehtävällä luodaan edellytyksiä toimialueen yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle. Kehittämistehtävällä tuetaan toimialueen yleisten kirjastojen kehittymistä ja henkilöstön osaamista sekä edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa. (Laki yleisistä kirjastoista | 1492/2016).

Toimintaa ohjaavat kirjastolain lisäksi Yleisten kirjastojen suunta-asiakirjan 2026–2030 sekä Lapin kirjastojen vision 2025–2029 tavoitteet. AKEn toiminta kohdistuu vahvasti myös väestön medialukutaidon monipuoliseen kehittämiseen Kansallisen medialukutaidon ja mediakasvatuksen linjausten tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti.

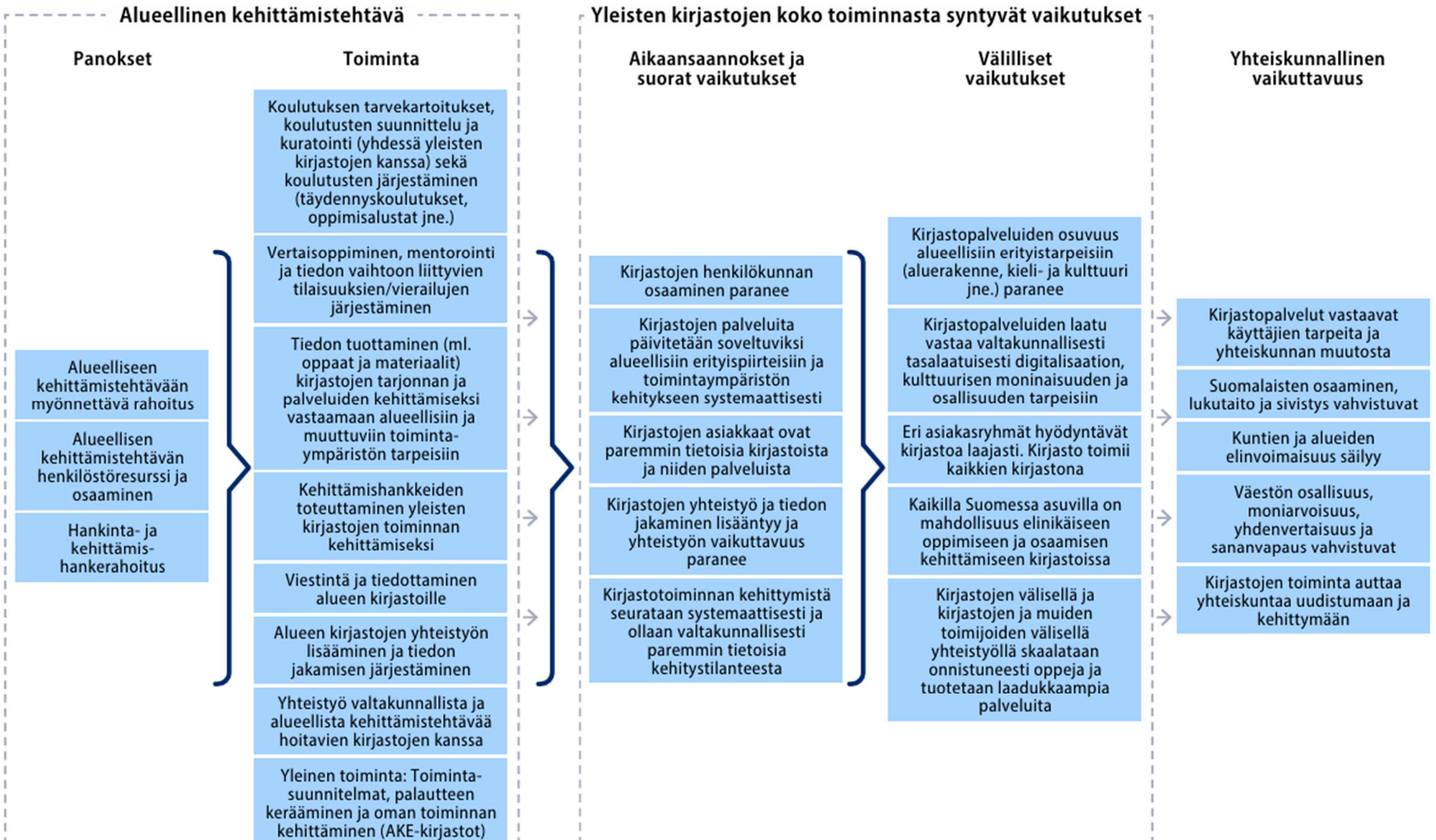
Toiminnan tavoitteina on, että kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee, kirjastojen palveluita päivitetään alueen erityispiirteiden ja toimintaympäristön kehityksen mukaisesti, kirjastojen asiakkaat saatetaan paremmin tietoisiksi kirjastoista ja niiden palveluista sekä kirjastojen yhteistoiminta ja tiedon jakaminen vahvistuvat.

Toiminnan painopisteet suunnitellaan vuosittain AKE Lapin ohjausryhmän kanssa. AKE Lapin teemoiksi valittiin vuosille 2026–2028 viestintä ja markkinointi sekä tulevaisuuden ennakointi, joiden toteuttamisen painotus valitaan ohjausryhmässä.

Kolmas valittu teema on kokoelmat, minkä tavoitteena on luoda ymmärrystä kokoelmien laajemmasta merkityksestä yhteiskunnassa.

Toiminnan tavoitteiden ja mittareiden kuvauksessa on käytetty Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaaman Yleisten kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä – selvityksen (2025) pohjalta luotuja neljää vaikutuspolkua (Kuvio 1).

Kuvio 1. Kirjastojen alueellisen kehittämistehtävän ja yleisten kirjastojen toiminnan kokonaisuuden vaikutuksia kuvaava malli.

Koulutussisältöjen kolme pääteemaa vuosille 2025–2028 ovat:

1. Kokoelmien yhteiskunnallinen merkitys
   Koulutusten tavoitteena on luoda ymmärrystä kokoelmatyön laajemmasta merkityksestä kirjastojen toiminnan perustana. Tilaisuuksissa käsitellään mm. kokoelmien esille tuomista, kokoelmien merkitystä yhteiskunnallisen vuoropuhelun edistämisessä sekä lukutaitotyössä. Nämä ovat tärkeitä teemoja myös kirjastojen viestinnässä ja markkinoinnissa. Muita tulokulmia on mm. asiakkaiden osallistaminen ja aktivoiminen aineiston valinnassa.
2. Viestintä ja markkinointi
   Koulutusten tavoitteena on vahvistaa taitoja viestiä vaikuttavasti niin asiakkaille kuin päättäjille. Koulutuksissa käsitellään mm. markkinoinnin psykologiaa, vaikuttavan tekstin tuottamista eri kanaville, asiakkaiden tarpeiden tunnistamista ja tekoälyn käyttöä, ja koulutus sisältää niin luentotyyppistä sisältöä kuin käytännön harjoittelua.
3. Tulevaisuuden ennakointi
   Tulevaisuuden ennakoinnilla pyritään vaikuttamaan tulevaisuuden rakentumiseen avaamalla tulevaisuusvallan käsitettä, lisäämällä ymmärrystä ympäristön havainnoinnin merkityksestä.

Toimenpiteet vaikutuspoluilla

AKE Lapin vuoden 2027 toiminnan suunnittelu on laadittu OKM:n tilaaman *Yleisten kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä*-selvityksen ja sen pohjalta OKMn, AVIn ja AKE-kirjastojen yhteistyössä koottujen vaikutuspolkujen mukaisesti (linkki selvitykseen).

Toiminnan suunnittelussa otetaan ohjaavien asiakirjojen lisäksi huomioon edellisen vuoden toiminnan arviointi ja kehittämistarpeet. Alueen kirjastojen henkilökunnalle suunnattiin keväällä 2026 lomakekysely, jossa arvioitiin AKE-toiminnan onnistumista ja vaikutuksia. Kyselyn tulokset ovat luettavissa kirjastojenlappi.fi-sivulla. Tulosten perusteella kehitämme erityisesti viestintää, koulutusten suunnittelua ja verkostoitumisen tukemista. Konkreettisesti nämä näkyvät esim. AKE Lapin uutiskirjeen sisällön uudistamisena, päiväkahvien eriyttämisellä vertaistukea ja verkostoitumista tukeviin ja osaamisen kehittämiseen tähtääviin tilaisuuksiin, sekä jatkamalla koulutustilaisuuksien hajauttamista eri puolille Lappia.

Koulutussuunnittelussa otetaan huomioon vuosina 2024–2025 aluekierroksen yhteydessä käydyissä Osaamiskeskusteluissa tunnistetut osaamisvajeet. Keskusteluihin ja havaittuihin vajeisiin palataan vielä vuosien 2026–2027 aluekierroksella. Kartoitus on hyvä uusia jälleen 2028–2029 sopivalla menetelmällä.

Taulukko 2: AKE Lappi toimintasuunnitelma 2027 tavoitteet ja toimenpiteet vaikutuspoluilla

Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016 **Tehtävä (Lain 8 § ja OKM-polut)** Alueellisella kehittämistehtävällä luodaan edellytyksiä toimialueen yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle. Kehittämistehtävällä • tuetaan toimialueen yleisten kirjastojen kehittymistä • tuetaan henkilöstön osaamista • edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa	**Toteutus** Suunniteltu tilaisuus tai toimenpide toimintasuunnitelmassa. Koulutussisältöjen kolme pääteemaa vuosille 2025–2028 ovat Kokoelmien yhteiskunnallinen merkitys, viestintä ja markkinointi sekä tulevaisuuden ennakointi.	**Menetelmät** **AKE-palvelut** • Viestintä • Kehittämisen tukeminen • Ohjatut keskustelut **Pedagogiset menetelmät** • Vertaisoppiminen • Luennot • Työpajat • Webinaarit ja webinaarisarjat • Itsenäinen verkko-oppiminen • Opintopiirit • Ohjatut keskustelut • Materiaalien jakaminen itsenäiseen oppimiseen	**Vaikutus** Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen Polku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen.	AKEn aluekierros	AKE-palvelu Viestintä, Kehittämisen tukeminen	Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen Polku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen. Keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen.	Hankesparraus, sis. Kansainvälinen toiminta	AKE-palvelu Kehittämisen tukeminen	Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen.	Ohjatut keskustelut (Topaasia-työkalu)	AKE-palvelu Ohjatut keskustelut	Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen
Henkilöstön osaamisen tukeminen.	AKE-perehdytys	AKE-palvelu Viestintä	Polku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen.	Uutiskirje	AKE-palvelu Viestintä	Polku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen.	Kirjava kirjasto -blogi	AKE-palvelu Viestintä	Polku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista

Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen.	Kirjastojenlappi.fi -verkkosivu	AKE-palvelu Viestintä	Polku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen. **Keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen.**	Materiaalipankki Kirjastojenlapissa Lapin kirjastojen yhteisen työtilan tarjoaminen (Teams)	AKE-palvelu Kehittämisen tukeminen	Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen. **Henkilöstön osaamisen tukeminen.**	Lapin kirjastoille lainattavat materiaalipaketit. • Nepsy-laatikko lapsille ja aikuisille • Laskemisen ja lukemisen apuvälinelaatikko • Tarinasalkut • Striimausboksit • Metsämuistipaja	AKE-palvelu Kehittämisen tukeminen	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen
Kirjastojen yhteistoiminnan edistäminen.	Alueellisten työryhmien toiminta (fasilitointi) Pomokahvit (fasilitointi)	AKE-palvelu Kehittämisen tukeminen	Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Kirjastojen yhteistoiminnan edistäminen.	Päiväkahvit ovat vuodesta 2027 alkaen kuulumiskahvit (fasilitointi)	AKE-palvelu Kehittämisen tukeminen	Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Yhteistyö AKEjen, VAKEn, LVVn ja muiden kirjastojen kanssa.	Kaukolainojen antolainauksen postimaksut	AKE-palvelu	Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Toimialueen kirjastojen yhteistoiminnan edistäminen. **Henkilöstön osaamisen tukeminen.**	Lapin kirjastopäivät (2 pvä)	Luennot Työpajat	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen. **Kirjastojen yhteistoiminnan edistäminen.** **Henkilöstön osaamisen tukeminen.**	Pohjoisen esihenkilöpäivät (2 pvä)	Vertaisoppiminen Luennot Työpajat	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio

Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen. **Kirjastojen yhteistoiminnan edistäminen.** **Henkilöstön osaamisen tukeminen.**	Alueellisten verkostojen lähikoulutuspäivät • LaNu-alueellinen työryhmä (2 pvä) • Lukutaitoverkosto (1 pvä) ja • Tapahtumaverkosto 1 pvä)	Vertaisoppiminen Luennot Työpajat	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen Polku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio
Toimialueen yleisten kirjastojen kehittyminen. **Kirjastojen yhteistoiminnan edistäminen.** **Henkilöstön osaamisen tukeminen.**	Opintomatka	Vertaisoppiminen	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee Polku 2: Kirjaston palvelujen päivittäminen ja kehittäminen
Henkilöstön osaamisen tukeminen.	Liboppi-kurssit	Itsenäinen verkko-oppiminen Opintopiirit	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee
Henkilöstön osaamisen tukeminen.	Osaamispysäkki-webinaarit	Luennot Työpajat	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee
Henkilöstön osaamisen tukeminen.	Etäkoulutukset	Luennot Webinaarit ja webinaarisarjat	Polku 1: Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee

Vaikutuspolku 1: Henkilöstön osaamisen kehittäminen

Koulutustilaisuudet ja -menetelmät

AKE Lapin teemojen ympärille toteutetaan osaamisen kehittämistä monipuolisesti ja mahdollisuuksien mukaan eri paikkakunnilla Lapissa. Enemmistö koulutustilaisuuksista järjestetään etänä, jotta osallistuminen on helpompaa, tai suosittuina opintopiireinä. Etäkoulutuksista tehdään myös mahdollisuuksien mukaan tallenteet, jotta osallistuminen ei ole kiinni ajankohdasta tai etäisyydestä. Lähikoulutuspäiviä on vuodessa noin 7, joista Lapin kirjastopäivät ja Pohjoisen esihenkilöpäivät ovat kaksipäiväisiä tapahtumia. Etäisyyksistä ja osallistumisen haasteista huolimatta lähikoulutuksia järjestetään, koska ne ovat tärkeitä tilaisuuksia kohtaamiseen ja verkostoitumiseen.

Osaamispysäkki-webinaarit

Osaamispysäkki-webinaareissa nostetaan esille ajankohtaisia tai AKE Lapin teemoihin liittyviä hankkeita, raportteja, keskusteluja. Webinaareja järjestetään lomakausia lukuun ottamatta joka toinen viikko. Tilaisuuksista ilmoitetaan Kirjastot.fi -sivuston ammattikalenterissa, ja niihin voidaan osallistua AKE Lapin alueen lisäksi muilta AKE-alueilta.

Liboppi-kurssit

Kurssien markkinointia jatketaan ja toteutetaan opintopiirejä yhteistyössä muiden AKE-kirjastojen kanssa.

Vertaisoppiminen

Alueen henkilökunnalle tarjotaan edelleen mahdollisuus vertaisoppimiseen tai -opettamiseen toisessa Lapin kirjastossa tai muualla Suomessa, pääsääntöisesti yhden työpäivän mittaisena. Oppimispäivän matka- ja mahdolliset majoituskulut kustannetaan AKE Lapin budjetista. Kouluttautuneiden osaamisen jakamista kehitetään edelleen.

Vuodesta 2022 vuoteen 2025 toiminutta Kirjastokaveri-toimintaa ei jatketa entisessä muodossaan, mutta Kirjastokavereita kannustetaan syventämään luotua yhteistyötä esimerkiksi Lapin kirjaston vision 2026–2029 toteuttamiseksi tai yhteisen hankkeiden muodossa.

Alueellisten työryhmien toteuttamat koulutukset

Alueellinen tapahtuma-, aikuisten lukutaito- ja LaNu-tiimi toteuttavat yhdessä AKE-tiimin kanssa koulutustilaisuuksia lähipäivinä tai webinaareina.
Koulutusten teemat ja sisällöt kuuluvat kunkin tiimin aihealueelle, ja ne sisältävät esim. luentoja, työpajoja ja käytännön harjoituksia. Joko erillisinä- tai Osaamispysäkki-webinaareina toteutettavat koulutukset tallennetaan ja ne ovat katsottavissa AKE Lapin soittolistalla tai rajatun ajan koulutukseen ilmoittautuneille.

Lapin kirjastopäivät

Lapin kirjastopäivät järjestetään lähikoulutuksena 9. kerran, toteutuspaikkakuntana vuonna 2027 on Kemi. Päivien osallistujamääräksi arvioidaan noin 70 henkeä laajasti eri Lapin kirjastoista.

Pohjoisen esihenkilöpäivät

Yhdessä AKE Oulun kanssa järjestetään Pohjoisen esihenkilöverkoston kaksipäiväinen tapaaminen syyskuussa AKE Oulun alueella. Järjestyksessään viidennet päivät järjestetään vuosittain vuorotellen Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueella.

Pomopäivä

Kirjastojen johtajille ja esihenkilöille kohdennettuja Pomopäiviä järjestetään etänä 1–2 kertaa vuoden 2027 aikana. Tilaisuudet sisältävät joko asiantuntija-alustuksia tai vapaamuotoista keskustelua johtamiseen liittyvistä aiheista.

Vaikutuspolku 2: Kirjastojen palveluiden päivittäminen ja kehittäminen

Kirjastojen itsearviointi

AKE tukee kirjastojen itsearviointityön aloittamista Lahden Vaikuttava kirjasto -itsearviointimallilla. Tavoitteena on jakaa arviointimallin toteutus useammalle vuodelle laatimalla joko koko Lapin kirjastoille yhteinen tai kirjastokohtainen arviointisuunnitelma. Malli on esitelty Pohjoisen esihenkilöpäivillä 2026, ja sen käyttöönottoa ja kirjastojen itsearviointia tuetaan Osaamispysäkeillä sekä muissa tapaamisissa.

AKE Lapin vierailut alueen kirjastoissa

Alueellisen kehittämistehtävän hoitaminen perustuu toiminta-alueen ja kohderyhmän tarpeiden tuntemiseen. Tärkeä väline tiedon kokoamiseksi on joka toinen vuosi kuhunkin kuntaan suuntautuvat AKE-vierailut.

2026–2027 tapaamisten sisältönä on mm. 2024–2026 käytyjen osaamiskeskusteluissa päätettyjen kehittämiskohteiden sekä Lapin kirjaston vision toteuttaminen arviointi. Vierailut ovat myös mahdollisuus tarjota tietoa AKEn toiminnasta esim. AKEn palvelutarjottimen esittelyllä. Vierailulla tai sen jälkeen on mahdollista käydä Topaasia-keskustelu kirjastojen toivomasta aiheesta etäyhteydellä.

Vuoden 2027 vierailukohteita ovat Kemi, Enontekiö, Muonio, Inari, Utsjoki, Kittilä, Posio ja Simo. Vierailuille osallistuvat AKE-tiimistä Leena Kinnunen, Kristiina Hoikka, sekä mahdollisuuksien mukaan Sanna Haakana.

Shared reading-tilaisuudet

AKE Lappi koulutti vuonna 2026 viisi Lapin yleisten kirjastojen työntekijää Shared reading-ohjaajaksi. Koulutetut sitoutuivat toteuttamaan Shared reading -tilaisuuksia asiakkaille Lapin kirjastoissa.

2027 jatketaan Shared reading -työtavan koulutusta. Kurssilta ei saa sertifioitua Shared reading –ohjaajan koulutusta, vaan osallistuja voi ohjata jaettua lukemista lukupiireissä. Kouluttajana toimii Pia Houni.

Opintomatka

Järjestetään opintomatka pääkaupunkiseudun kirjastoihin. Vierailunkohteiksi valitaan vuoden 2027 teemojen mukaisesti kirjastoja, joissa on tehty vaikutusten arviointia ja asiakkaiden osallistamista, sekä joissa on tehty kiinnostavia tilaratkaisuja ja aineistojen esittelyjä.

Topaasia-keskustelutyökalu

Vuonna 2027 Topaasia-työkalua käytetään AKE Lapin aluekierroksella kunkin kirjaston tarpeista räätälöityjen keskustelujen alustana. Keskustelualustaa käytetään myös muiden ajankohtaisten keskustelujen vetämiseen, sekä muissa yksilö- ja ryhmäkeskusteluissa sekä tiettyjä teemoja syventäviin reflektointeihin.

Materiaalipaketit

Yhteisesti alueen kirjastoille voidaan tuottaa ja täydentää jo olemassa olevia materiaalipaketteja, kuten nepsy-laatikoita, Tarinasalkkuja tai striimausbokseja. Tuetaan kirjastojen päättäjäviestintää esimerkiksi Vaikuttava kirjasto -aineiston pohjalta.

Vaikutuspolku 3: Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista

AKE Lapin graafinen ilme uudistettiin syksyllä 2026. Uudistuksella pyrittiin erottamaan AKE Lapin toiminta selvemmin Lapin kirjastojen toiminnasta, sillä toiminta-alueet ovat yhtenevät, eikä tehtävien jako ole koko Lapin henkilökunnalle selvä. AKE Lappi voi tuottaa uuden ilmeen mukaisesti markkinointi- ja viestintämateriaaleja niin kirjastoille kuin päättäjille. Samalla on mahdollista laatia suunnitelma some-viestintään Instagramissa.

AKE Lapin uutiskirje

Uutiskirjeen rakennetta tiivistetään ja selkiytetään AKE Lapin arviointikyselyn pohjalta, tavoitteena on jäsentää sisältöä paremmin sekä seuloa aiempaa tarkemmin välitettävän tiedon määrää. Uutiskirjeeseen kuuluu Saamelaisen erikoiskirjaston palsta, lisäksi pyritään nostamaan esille laajemmin Lapissa tehtävää työtä “vierailijakynien” kautta. Uutiskirjeen tilaajamäärä on lokakuussa 140, joista pääosa on Lapin kirjastoista. Tavoitteena on jakelun ulottuminen koko AKE Lapin kirjastojen henkilökuntaan.

Kirjastojenlappi.fi ja Teams

Verkkosivusto kirjastojenlappi.fi on Lapin alueen kirjastojen henkilökunnalle suunnattu avoin verkkosivusto, joka esittelee AKE Lapin toimintaa ja tarjoaa tietoa AKE Lapin järjestämistä koulutuksista. Alustalle on koottu julkiset Lapin yleisten kirjastojen ohjeet ja tiedotteet. AKE Lapin graafisen ilmeen päivitystä jatketaan uudistamalla Kirjastojenlappi.fi-sivua AKE Lapin uuden graafisen ilmeen mukaisesti. Samalla sivustokokonaisuutta pyritään selkeyttämään ja muokkaamaan saavutettavammaksi.

AKEn muu viestintä painottuu Lapin yleisten kirjastojen Teams-kanavalle, johon kaikki Lapin kirjastoissa työskentelevät liitetään. Teams-kanava toimii myös vain Lapin yleisille kirjastoille tarkoitetun materiaalin jakamisessa.

Kirjava kirjasto –blogi

Kirjava kirjasto -blogissa kirjastolaiset kirjoittavat kirjastotyöstä ja –palveluista. Blogin käyttötarkoitus on viestiä kirjastotyöstä muille kirjastolaisille ja muulle yleisölle. Uusi kirjoitus julkaistaan viikoittain ja se jaetaan LinkedIn -tilillä. Blogin kirjoitusohjeet ja vuorot ovat Kirjastojenlapissa ja useimmilla kirjastoilla on omat tunnukset. Blogin ulkoasu uudistetaan logouudistuksen myötä.

Vaikutuspolku 4: Yhteistoiminta ja koordinaatio

Alueelliset työryhmät

Lapissa toimii kolme alueen kirjastojen sekä henkilökunnan osaamisen kehittymistä tukevaa verkostoa: LaNu-työryhmä sekä Tapahtuma- ja Lukutaitoverkostot. Alueellinen kehittäminen on osa verkostojen vetäjien tehtävää. Verkostojen tavoitteena on jakaa hyviä käytänteitä, suunnitella ja koordinoida yhteistä toimintaa ja tapahtumia sekä tukea kirjastojen välistä vuorovaikutusta.
Verkostot osallistuvat koulutustilaisuuksien järjestämiseen yhdessä AKE-tiimin kanssa.

Pomokahvit

Kirjastonjohtajille ja esihenkilöille järjestetään vapaamuotoisia Pomokahveja. Näiden vetovastuu on ryhmällä itsellään, samoin tilaisuuksien aiheet ja käsiteltävät asiat. AKE toimii koollekutsujana, tarvittaessa fasilitoi ja järjestää ulkopuolisen alustajan.

Lapin kirjastojen päiväkahvit

Koko Lapin kirjastojen henkilökunnalle suunnattujen päiväkahvien konseptia muutetaan vuonna 2027. Jo vuoden 2025 tilastoinnissa tehtiin jako osaamisen kehittämiseen kohdentuviin päiväkahveihin ja toisaalta verkostoitumista, yhteistyötä ja tiedotusta tukeviin tilaisuuksiin.

Vuodesta 2027 päiväkahvien nimellä järjestettävät tilaisuudet keskittyvät kirjastojen yhteistoimintaan ja vertaistukeen, ja niissä kuullaan kirjastojen, AKEn ja alueellisten

työryhmien ajankohtaisia asioita. Päiväkahveja järjestetään kerran kuussa vuorotellen Osaamispysäkki-webinaarien kanssa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

AKE Lappi toimii yhteistyössä muiden AKE-koordinaattoreiden kanssa ja osallistuu yhteisiin etä- ja lähitapaamisiin. Sanna Haakana toimii Lapin edustajana Seinäjoen ERTE:n yhteistyöryhmässä ja Lapin alueellisen LaNu-verkoston vetäjänä. Kristiina Hoikka on jäsenenä Liboppi-toimituskunnassa ja jatkaa vuonna 2027 sen puheenjohtajistossa. Lisäksi osallistutaan erilaisiin AKE-toiminnan ad hoc-työryhmiin.

Koulutusten osalta yhteistyötä tehdään LVVn, VAKEn ja muiden AKE-kirjastojen kanssa. Yhteistyötä AKE Oulun kanssa tiivistetään järjestämällä mm. yhteinen etätilaisuus molempien alueiden henkilökunnalle (Kailappo-kahvit) sekä yhteisiä koulutustilaisuuksia.

AKE Kuopion, AKE Vaasan ja AKE Joensuun kanssa on toteutettu Osaamisen poluille -julkaisu suomeksi ja ruotsiksi. Yhteistyö jatkuu Liboppikurssin ja opintopiirien muodossa 2027.

Vuonna 2027 pyritään löytämään uusia yhteistyökohteita eri AKE-kirjastojen kanssa.

Kaukolainaus

Rovaniemen kaupunginkirjastolla on alueellista kehittämistehtävää hoitavana kirjastona velvollisuus antaa kaukolainoja maksutta muille yleisille kirjastoille. (Laki yleisistä kirjastoista 12 §). Kaukolainoja lähetetään muihin yleisiin kirjastoihin tarpeen mukaan.

Henkilöresurssit

AKE-koordinaattoreina toimivat erikoiskirjastonhoitaja Leena Kinnunen ja kirjastonhoitaja Kristiina Hoikka, joilla molemmilla AKE-työtä on 80 % työajasta. Erikoiskirjastonhoitaja Sanna Haakanan työajasta 10 % on varattu alueelliseen LaNu-työhön. Kaukolainausta hoitaa kirjastonhoitaja Kaisa Nummisen 20 % työpanoksella. AKE-toiminnasta vastaa kirjastonjohtaja Nina Sipola, jolle AKE-tehtävään on osoitettu 10 % työajasta. Yhteensä Rovaniemen kaupunginkirjastossa on AKE-toimintaan osoitettu 2 henkilötyövuotta.

Rovaniemen kaupunginkirjaston neljä asiakaspalvelupäällikköä osallistuvat alueelliseen kehittämistyöhön työhön omien substanssialueidensa mukaan.

AKE Lapin ohjausryhmään kuuluivat marraskuussa 2026

- AKE-tiimi: Sanna Haakana, Kristiina Hoikka, Leena Kinnunen ja Nina Sipola
- Tuija Guttorm, Utsjoki
- Satu Ihanamäki, LVV
- Marko Niemelä, Rovaniemi
- Laura Sääskilahti, Salla

- Virpi Veskoniemi, Inari

Ohjausryhmä kokoontuu noin 4–5 kertaa vuodessa, joista yksi on lähikokous. Ohjausryhmän tehtävänä on toimia kontaktina kentälle, tukea ja jalkauttaa AKE-toimintaa, osallistua toiminnan suunnitteluun ja raportointiin. Ohjausryhmän alueellista kattavuutta pyritään vahvistamaan nimeämällä vähintään neljä edustajaa alueen kirjastoista sekä 1–2 varajäsentä.

Toiminnan arviointi

AKEn toiminnan arviointiin kerätään tietoa mm. koulutuspalautteilla, eri tilaisuuksissa saatavalla suoralla palautteella sekä vuosittain tehtävällä henkilökunnalle kohdistettavalla lomakekyselyllä tai ryhmäkeskustelulla. AKE-tiimi sekä ohjausryhmä tekevät myös säännöllistä itsearviointia toiminnastaan.

Koulutuspalautteissa käytetään AKE-alueiden yhteistä kevyttä, sanallista arviointia painottavaa kyselytapaa ja lisäksi kysytään, miten osallistuja ajattelee soveltaa opittua omassa työssään. Alueen kirjastojen osallistumista toimintaan mitataan mm. osallistujamäärillä sekä tarkastelemalla osallistumista kunnittain.

Uutiskirjeiden saavutettavuutta ja kiinnostavuutta arvioidaan uutiskirjeohjelman raporttien avulla. Kirjastojenlappi.fi - verkkosivun käyttöä tarkastellaan sivuston analyysityökaluilla.

Taulukko 3: Alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen toiminnan tavoitteet ja mittarit vaikutuspoluittain, AKE Lapin tavoitteet ja mittarit 2027.

1. Henkilöstön osaamisen kehittäminen *Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee*	
Tavoite	Tavoitetaso ja mittarit vuodelle 2027
Koulutussuunnitelman laatiminen kirjastolain tavoitteiden ja tehtävien pohjalta. Koulutussuunnitelma sisältyy toimintasuunnitelmaan.	Mittari: Koulutussuunnitelma on laadittu kirjastolain ja tehtävien pohjalta ja huomioiden alueen erityistarpeet ja todetut osaamisvajeet (Osaamiskeskustelut 2024 ja 2025). Koulutussuunnitelma sisältyy toimintasuunnitelmaan.
Henkilöstön osallistuminen koulutuksiin on hyvällä tasolla	Mittari: Koulutuksiin osallistutaan kaikista Lapin kunnista.

	Koulutuksiin osallistuneiden osuus Lapin yleisten kirjastojen yhteenlasketuista henkilötyövuosista on 105 %
Henkilöstön osaaminen on parantunut suhteessa kirjastolain tavoitteisiin	Mittari: Henkilöstön osaaminen suhteessa kirjastolain tavoitteisiin on arvoitu kirjastonjohtajan itsearvioinnilla. Henkilöstön osaaminen suhteessa kirjastolain tavoitteisiin on parantunut.
2. Kirjastojen palveluiden päivittäminen ja kehittäminen *Kirjastojen palveluita päivitetään soveltuviksi alueellisiin erityispiirteisiin ja toimintaympäristön kehitykseen systemaattisesti*	
Nykyisten palvelujen ja käytänteiden kehittäminen ja uusien palveluiden luominen toimintaympäristölähtöisesti sekä hyvien käytänteiden levittäminen	Mittari: AKEn säännölliset vierailut alueen kirjastoihin toimintaympäristön tilannetiedon ja tarpeiden kartoittamiseksi toteutettu. Alueen kirjastojen kanssa yhteistyössä tuotetun Lapin kirjaston vision 2026–2029 toteutumista seurattu. Webinaareissa ja lähikoulutuspäivillä nostettu esille ajankohtaisia aiheita, hankkeita sekä esimerkkejä hyvistä käytänteistä.
3. Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista *Kirjastojen asiakkaat ovat paremmin tietoisia kirjastoista ja niiden palveluista*	
Kirjastojen viestinnän tukeminen, sisältäen AKEn tuottamat kampanjat ja materiaalit esim. kuntapäättäjiin vaikuttamiseen.	Mittari: Viestinnän koulutus/koulutuksia on järjestetty. Materiaaleista on viestitty henkilöstölle.
AKE-uutiskirjeen tuottaminen.	Mittari: Uutiskirje on lähetetty noin 20 kertaa vuodessa. Uutiskirjeiden tilaajien määrä

	suhteessa alueen kirjastojen htv:iin n yli 90 %
AKE-alueen yhteisen asiakaskyselyn laatiminen ja toteuttamisen tukeminen kahden-kolmen vuoden välein, alueen asiakkaiden näkemysten selvittäminen kirjastojen palveluista.	Mittari: AKE-alueen yhteisen asiakaskysely Lapin kirjasto -kimpan tuottamana on toteutettu vuonna 2026. Seuraava kysely toteutetaan arviolta vuonna 2028.
4. Yhteistoiminta ja koordinaatio *Kirjastojen yhteistoiminta ja tiedon jakaminen lisääntyy ja yhteistyön vaikuttavuus paranee*	
AKE-toiminnalla on lisätty alueen kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa, jossa lähtökohtana on kirjastolain toteuttamisen vahvistaminen.	Mittari: Alueelliset työryhmät ovat tavanneet säännöllisesti. Yhteistoimintaa tukevat etäkahvit alueen kirjastoille n. 6 kertaa vuodessa. Pohjoisen kirjastojen yhteiset kahvit 2 kertaa vuodessa. Kaikista Lapin yleisistä kirjastoista osallistutaan verkostoitumispäiville (esim. Lapin kirjastopäivät, Pohjoisen esihenkilöpäivät).
AKE-kirjastojen välinen yhteistyö on aktiivista.	Mittari: On järjestetty yhteisiä koulutus- ja verkostoitumistilaisuuksia eri AKE-kirjastojen kanssa. On osallistuttu yhteisiin AKE-projekteihin tai koulutusohjelmiin, AKE alueiden yhteisiin tapaamisiin ja yhteisten materiaalien tuottamiseen.

Talous

AKE Lapin toimintaan haetaan vuodelle 2027 yhteensä 185099 € avustusta. Avustuksen käyttökohteet on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4: AKE Lapin talousarvio 2027

Käyttökohde	Euroa	% osuus haetusta avustuksesta
Henkilöstömenot	113361	61 %
Asiantuntijapalvelut	11200	6 %
Matkat ja majoitukset	17764	10 %
Koulutustapahtumien tilavuokrat	2790	2 %
Koulutusten ja kokousten kahvitarjoilut	9150	5 %
Kaukolainojen antolainaus, postikulut	10400	6 %
Laitteet, materiaalit ja ohjelmat	12837	7 %
Työhuone- ja hallinnolliset kulut	7597	4 %
	185099	100 %